

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Yılmaz TUNÇ** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ıncı maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Mahmut DİNDAR

Van Milletvekili

Türkiye cezaevlerinde, kapasite aşırı doluluk oranları, uzun süren yargılama süreçleri ve haksız tutuklamalar nedeniyle adaletsiz birçok uygulama yaşanmaktadır. Cezaevlerinde tutulan yüzbinlerce kişinin yaşam koşulları insan onuruna aykırı bir şekilde ulusal ve uluslararası mevzuatın ihlaline neden olmaktadır. Türkiye'nin bir hukuk devleti olduğu ve kanuna aykırı işlemlerin olmayacağına görülmesi gereken yerlerden biri de yargılama süreçleri ve devamında infaz alanları olan cezaevleridir. Hakkında herhangi bir hüküm verilmemiş onbinlerce tutuklu çok fazla uzun sürelerle tutuklu kalmakta, hasta tutukluların sağlık hakkı kapsamındaki talepleri tam olarak yerine getirilmemekte ve bu nedenle dönem dönem yaşam kayıpları yaşanmaktadır. 2017-2022 döneminde de en az 220 kişinin cezaevlerinde yaşamını yitirdiği kamuoyuna yansımıştır. Önceki yıllarda da bu ölümlerin sistematik bir şekilde devam ettiği bilinmektedir. Alınmayan tedbirler ve verilmeyen sağlık hizmeti sonucu fiilen bir ölüm cezasına dönüşen bu durum ortaya çıkarmaktadır. Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği ve İnsan Hakları Derneği'nin verilerine göre halen ölüm riski altında yüzlerce tutuklu ve hükümlü bulunmaktadır. İnsan Hakları Derneği (İHD) Genel Merkezi'nin verilerine göre; mahpusların sağlık ve iletişim hakları ihlal edilmekte, çeşitli disiplin suçları ile tecrit ve izolasyona tabi tutulmaktadır. Özellikle sağlık hakkı ihlalleri hala devam etmektedir. İHD'nin hapishanelerdeki 'Ağır Hasta ve Hasta Mahpus Listesi 2023 yılı verilerine göre, Türkiye hapishanelerinde halen 651'ü ağır 1.517 hasta mahpus bulunuyor. İHD'nin 2022 yılı cezaevi hak ihlalleri raporuna göre Türkiye cezaevlerinde 1.852 işkence/kötü muamele vakası yaşandığı ifade edilmektedir.

Aralarında Hamdin Ördek (72), Necip Bulut, Cengiz Karlı, Kasım Sarıdoğan, Talip Alan, Bayraktar, Hakan Dernekçi, Beyza Sağ (21), Alparslan Aslan, Abdulhalim Kırtay, Duygu Koral (26) Divali Güzel, Sıddık Durğun (72), Abdullah Oran, Behçet Kaplan (31), Abdullah Kaynar, Bişar Yazıcı'nında bulunduğu en az 27 kişi Türkiye cezaevlerinde 2023 yılında yaşamını yitirmiştir. Cezaevlerinde hayatını kaybeden 27 kişiden 15'i şüpheli şekilde yaşamını yitirmiş ve 12 kişisi de hastalığı olmasına karşın tahliye edilmemesi sonucu hayatını kaybetmiştir.

Hasta mahpusların nitelikli sağlık hizmetine erişiminin sağlanmadığı ve cezaevinde yaşamlarını yitirdiği bir cezaevi politikası sürmektedir. Ailesi, görüşçüleri ve avukatlarının kamuoyuna yansıyan bilgilere göre; Antalya S Tipi Cezaevi'nde, 24 gün açlık grevinde olan Burhan Barut'a gardiyanlarca "domuz bağı işkence yöntemi ile" 5 saat işkence yapıldığı" ifade edilmektedir.

Astım hastası olan Burhan Barut'un işkence sırasında nefessiz bırakıldığı, işkence sonrasında revire götürülmediği, cezaevi kameralarının incelenmesi durumunda işkencenin kayıtlarda gözlenebileceği, kişinin ailesine gönderdiği bilgiler içerisinde ifade edilmiştir.

Ceza evlerinde mahpusların ve hasta mahpusların işkenceye maruz kalması ve işkence iddialarının soruşturulmaması ağır hak ihlallerine ve hatta ölümlere yol açacağı bilinmelidir. Adalet Bakanlığı'nın cezaevinde yaşanan hukuk dışı koşullara son vermesi, mahpusların nitelikli sağlık hizmetinden yararlanmasını sağlaması anayasa, hukuk devleti ve uluslararası sözleşmelerin gereğidir.

Bu bağlamda:

- 1) Antalya S Tipi cezaevinde açlık grevinde olan Burhan Barut'a gardiyanlarca işkence yapıldığı iddialarına dair bakanlığınızın başlattığı bir soruşturma mevcut mudur? Domuz bağı ile işkence yaptığı iddia edilen gardiyanlar görevden uzaklaştırılmış mıdır? Ceza evi idaresi hakkında yürütülen bir soruşturma mevcut mudur?
- 2) Son 5 yıl içerisinde Türkiye cezaevlerinde tespit edilen işkence ve kötü muamele vaka sayısı kaçtır?
- 3) 2002-2022 yılları arasında Türkiye cezaevlerinde işkence ve kötü muamele suçu işlediği için yargılanan ceza infaz kurumu görevlisi sayısı kaçtır? İşkence ve kötü muamele suçu işlediği için hakkında disiplin soruşturması açılan, görevden uzaklaştırılan, meslekten ihraç edilen kişi sayısı kaçtır?
- 4) Türkiye cezaevlerinde işkence ve kötü muamelenin yaygınlığına dair bakanlığınızın bir araştırması mevcut mudur?
- 5) Türkiye cezaevlerinde işkence ve kötü muamelenin önlenmesi amacıyla hangi tedbirleri alacaksınız?